

**ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK: PROSPECTIE MET INGREEP IN DE BODEM en ONDERZOEK
MET METAALDETECTOR**

**SITE: DILSEN-STOKKEM, deelgemeente Lanklaar (Rachels – De Veldjes en Wieke Tuin) (prov.
Limburg)**

Eindverslag

Bree, 28/09/2011

HAAST

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg & Joan Janssen

Grauwe Torenwal 6/00/1

B-3960 Bree (BE)

Mob. 0496 209 018

e-mail: rik@konijnenburg.com

Haast-rapport 2011-013 / Onroerend Erfgoed 2011 – 226 _ 11.33839

In opdracht van:

LANDI Projectontwikkeling nv

Slakweidestraat 36

3630 MAASMECHELEN

Soort onderzoek: prospectie met ingreep in de bodem, proefsleuvenonderzoek met gebruik van een metaaldetector

Site: Dilsen-Stokkem, deelgemeente Lanklaar, gehucht Rachels, toponiemen De Veldjes en Wieke Tuin, kadastraal bekend als Dilsen-Stokkem, afd. 5 Sie. A, perceelnummers 650 C, 550 B, 590 T2, 590 V2, 590 K3

Vergunningsnummer: Vlaams Agentschap Onroerend Erfgoed: 2011 – 226, ref. nr 11-33839

Datum aanvraag: 20/06/2011

Datum vergunning: 12/07/2011

Terreinonderzoek: 19 en 20 september 2011

Leidend archeoloog: Rik van de Konijnenburg

Senior Archeoloog: Joan Janssen

Grondwerken Boutsen en ZN, Dilsen-Stokkem

Rapporteur: Rik van de Konijnenburg

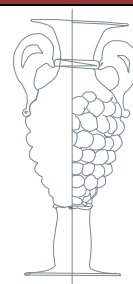
© 2011 HAAST, *Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree*

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg & Joan Janssen (tenzij anders vermeld)

Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Basisgegevens	4
1.2	Reden van het onderzoek	5
1.3	Doel van het onderzoek	6
1.4	Samenvatting van het rapport	6
2	Fysisch-geografische context	7
2.1	Geografische situering	7
2.1.1	Algemene landschappelijke en ruimtelijke situering	9
2.1.2	Lokale geo(morfo)logische situatie	9
2.1.3	Lokale bodemkundige situatie	10
2.1.4	Hydrografische context	10
2.2	Gekende archeologische waarden	11
2.2.1	Centrale Archeologische Inventaris (CAI)	11
2.2.2	De Ferrariskaart (ca 1775)	12
2.2.3	Atlas Buurtwegen 1846	13
2.2.4	Luchtfotografie	13
3	Onderzoeksmethode	14
4	Onderzoeksresultaten	16
5	Besluit	18
5.1	Beantwoording onderzoeksvragen	18
5.2	Specifieke aanbevelingen voor vervolgonderzoek	18
6	bijlagen	

1. Inleiding

1.1 Basisgegevens

Project	
Naam	Dilsen-Stokkem, deelgemeente Lanklaar, gehucht Rachels, toponiemen De Veldjes en Wieke Tuin, kadastraal bekend als Dilsen-Stokkem, afd. 5 Sie. A, perceelnummers 650 C, 550 B, 590 T2, 590 V2, 590 K3
Soort onderzoek	Proefsleuvenonderzoek
Projectcode	DS-la_HAAST.013
Gemeentecode	LIMB-DS
Opgravingsvergunning	2011/226-11.33839: op naam van Rik van de Konijnenburg

Betrokken partijen	
Opdrachtgever	LANDI Projectontwikkeling nv Slakweidestraat 36 3630 MAASMECHELEN
Uitvoerder	HAAST Rik van de Konijnenburg & Joan Janssen Grauwe Torenwal 6/00/1 – 3960 Bree
Begeleiding	n.v.t.
Bevoegde overheid	Vlaamse Overheid, Onroerend Erfgoed - afdeling Limburg Mevr. Ingrid Vanderhoydonck Koningin Astridlaan 50 bus 1 B – 3500 Hasselt

Geolocatie	
Provincie	Limburg
Gemeente	DILSEN-STOKKEM
Deelgemeente	LANKLAAR
Toponiem / straat	gehucht Rachels, toponiemen De Veldjes en Wieke Tuin
Coördinaten	51,00378° N – 5,72395° E
Kadastergegevens	Dilsen-Stokkem, afd. 5 Sie. A, perceelnummers 650 C, 550 B, 590 T2, 590 V2, 590 K3
Bodemgebruik	Verwilderde tuin van een “directeurswoning” uit het interbellum (ca. 1933)
Terreinoppervlakte	Gemeten oppervlakte: 1,6 ha maar op het terrein bevinden zich een aantal beschermde bomen en een zwembad.

Beheer documentatie	
Documentatie	Haast Historisch & Archeologisch Adviesburo, Studies en Toegepast onderzoek Grauwe Torenwal 6/00/1 B-3960 Bree
Gemeente	Overdracht Per 01/10/2011 Gemeentebestuur Dilsen-Stokkem Europalaan 25 3650 Dilsen-Stokkem
Digitale en analoge kopieën	LANDI Projectontwikkeling nv Slakweidestraat 36 3630 MAASMECHELEN
	Dhr. Raf RIBBENS Erfgoedconsulent Onroerend Erfgoed Phoenixgebouw 8 ^{ste} verdieping Koning Albert II-laan 19, bus 5 B-1210 Brussel (2 exemplaren)
	Ingrid Vanderhoydonck Agentschap Onroerend Erfgoed Vlaams administratief centrum Hasselt Koningin Astridlaan 50, BUS 1 B-3500 HASSELT
	KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK VAN BELGIE WETTELIJK DEPOT Keizerslaan, 4 – 1000 Brussel (2 exemplaren)
	Gemeentebestuur Dilsen-Stokkem Europalaan 25 B-3650 Dilsen-Stokkem

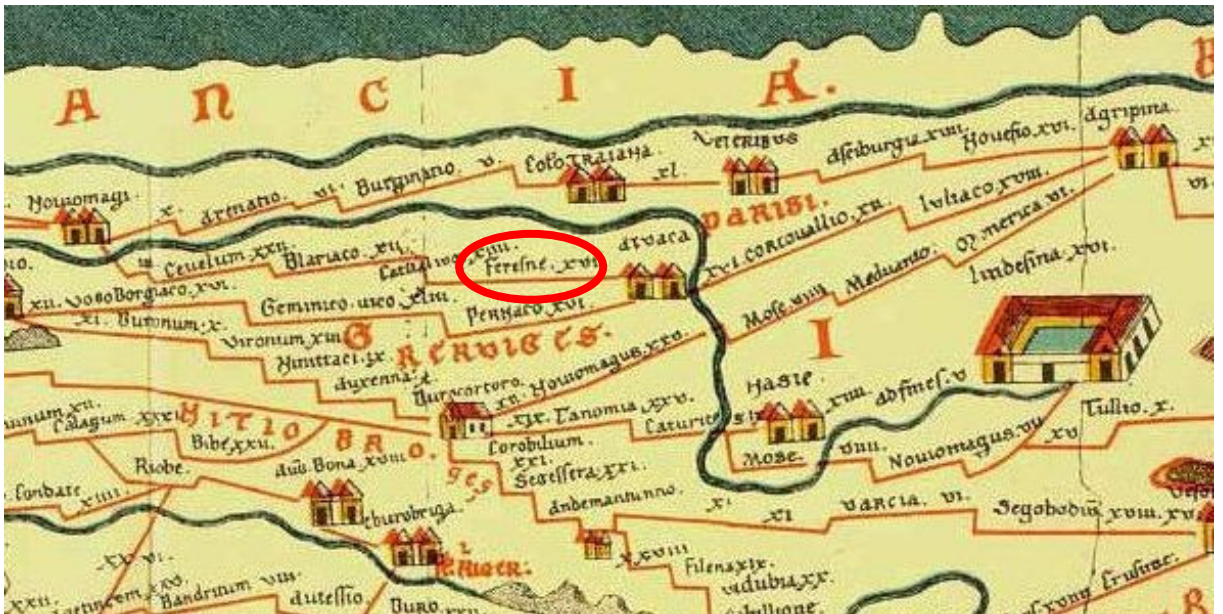
Beheer vondsten	
Vondsten voorlopig depot	HAAST, Grauwe Torenwal 6/00/1 – B3960 Bree
Definitief depot	nvt

1.2 Reden / verantwoording van het onderzoek

De eigenaars van het terrein wensen dit te verkavelen en 29 ecowoningen te bouwen gegroepeerd in 7 blokken van 4 woningen en 1 aparte woning.

In de omgeving zijn verschillende indicaties voor mogelijke archeologisch interessante sporen. In de CAI (Centraal Archeologische Inventaris) zijn in de omgeving vindplaatsen bekend van steentijd artefacten, Romeinse resten, merovingische begraving en vroeg middeleeuws bouw materiaal.

Op de Tabula Peutingeriana – de peutingerk kaart, uit de 4de eeuw na Christus – staat de statio (halteplaats) Feresne aangeduid. Volgens meerdere auteurs zou deze statio overeenkomen met het huidige Veurzen, een gehucht van Dilsen-Stokkem¹.

1.3 Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is trachten een beter inzicht te krijgen in de menselijke activiteiten in de streek gaande van prehistorie tot hedendaagse tijd. Het terrein ligt in de nabijheid van een Romeinse heirbaan en in de omgeving zijn andere archeologische relictten aangetroffen.

Door het onderzoek wordt getracht een voorlopig antwoord te vinden op volgende onderzoeksvragen:

- zijn er sporen aanwezig?
- zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- hoe is de bewaringstoestand van de sporen (goed, gebioturbeerd, ...)?
- maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

1.4 Samenvatting van het rapport

Doormiddel van 21 proefsleuven, waarvan 1 O – W gericht en 20 N – Z, werd heel het terrein onderzocht op mogelijke archeologische sporen. Een klein deel van het terrein was niet toegankelijk omwille van een beschermend groenvoorschrift met betrekking tot oude bomen. Bovendien lag op het terrein een klein zwembad.

¹ Gonnissen, J.; Vanvinckenroye, W., *Veurzen: het verdrongen "Feresne"*, Limburg, 63-6, 1984, pp 241 – 244.

In de jaren 1935 – ca. 1980 was er op het noordelijk deel van het terrein industriële activiteit in de vorm van doorgloodsen voor bakstenen en een klein kantoorgebouw. De eigenaar, de heer Meulemans, was eigenaar van een baksteen fabriek die zich links en rechts (ten oosten en ten westen) van de Rijksweg uitstreckte. In de wijdere omgeving bezat de familie gronden voor extractie van leem; grondstof voor de kastenen. Daarnaast baatte de familie een bedrijf in wegenwerken uit.

De baksteenfabricatie heeft enkele sporen nagelaten in de ondergrond maar verder werd geen enkel spoor aangetroffen dat wees op menselijke activiteiten ouder dan de 20ste eeuw AD. Meestal worden nogal eens postmiddeleeuwse aardewerkscherven aangetroffen maar zelfs die ontbraken volledig op het terrein.

Algemeen kan dus gesteld worden dat het terrein in archeologisch opzicht steriel is en een vervolgonderzoek niet nodig is.

2. Fysisch-geografische context

2.1 Geografische situering

Het onderzoeksgebied is gelegen aan de rand van de woonkern Lanklaar die deel uitmaakt van de gemeente Dilsen-Stokkem en die in het zuidwesten van deze gemeente te situeren is.

Eerste vermelding als Langlaer in 1281. Slechts het uiterst O.-deel van de gemeente, ten O. van de Vrietselbeek, ligt in de vruchtbare Maasvlakte. Het grootste gedeelte ligt op de sedimentatieterassen van de Maas(terras van Eisden-Lanklaar en Kempisch Plateau). Op dit gedeelte bevond zich oorspronkelijk het Ledebos, dat door overbeweiding en onverantwoorde houtkap geleidelijk aan veranderde in een uitgestrekte heide. Deze evolutie is af te lezen uit de Ferrariskaart (1771-77), waar nog een groot gedeelte van het Ledebos (Bois de Stockem) staat aangeduid. De laatste resten van het Ledebos verdwenen in de 1970. Nog in 1844 besloeg de heide 80% van de oppervlakte van de gemeente. Deze heide werd vanaf 1811 grotendeels bebost met naaldbossen om zandverstuivingen tegen te gaan. Thans wordt bij herbeplanting gekozen voor gemengd loofbos. Er is een aanzienlijk hoogteverschil tussen het laagste punt van de gemeente in de vallei van de Vrietselbeek (37, 5 m) en het hoogste in de omgeving van Heuvelsven en Hoevevweg (94 m)².

De Zuid-Willemsvaart vormt in dit gebied min of meer de scheiding tussen zandgronden, ten westen van het kanaal, en leemgronden, ten oosten van het kanaal.

Geografische coördinaten:

² Schlusmans F. 2005: *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Limburg, Arrondissement Maaseik, Kantons Bree - Maaseik*, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 19N1, Brussel – Turnhout, p. 276

Geografische coördinaten van het basismetnet dat op het terrein werd uitgezet (cfrt ook algemeen onderzoeksplan)

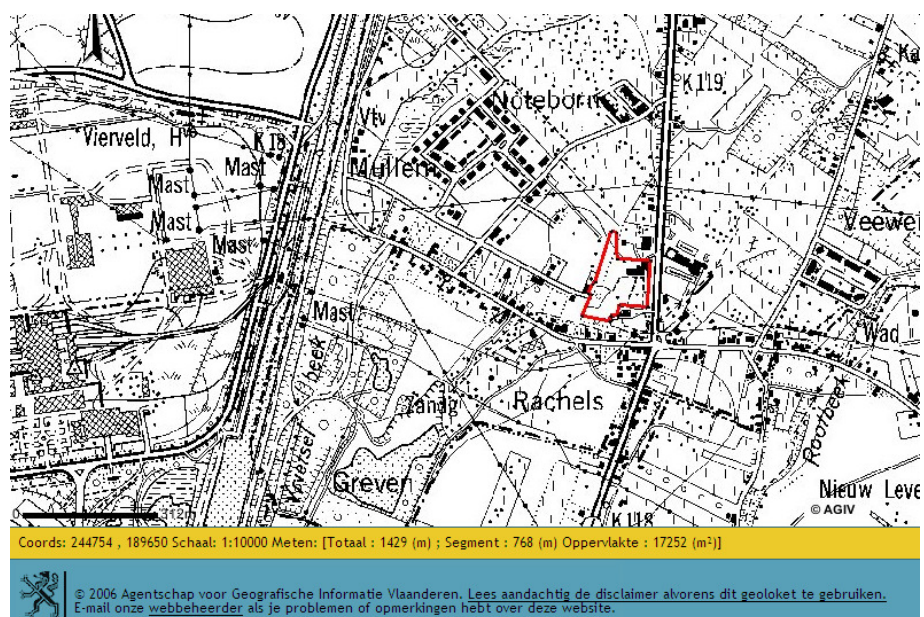
Noordelijke lijn:

$W = 51,00384^{\circ} \text{ N} - 5,72290^{\circ} \text{ E} > O = 51,00378^{\circ} \text{ N} - 5,72395^{\circ} \text{ E}$

Zuidelijke lijn (op 40 meter afstand parallel aan de noordelijke basislijn)

$W = 51,00348^{\circ} \text{ N} - 5,72285^{\circ} \text{ E} > O = 51,00342^{\circ} \text{ N} - 5,72390^{\circ} \text{ E}$

Topografische situering:

Het gebied – in rood omlijnd – is het onderzoeksgebied. Op de kadasterplannen staat het westelijk gedeelte omschreven als “de Veldjes” en het oostelijk deel als “Wieke Tuin”. In het oosten grenst het terrein aan de Rijksweg; gewestweg die Maaseik met Lanaken verbindt (Kessenich – Vroenhoven).

2.1.1 Algemene landschappelijke en ruimtelijke situering

2.1.2 Lokale geo(morfo)logische situatie³

Fluviatile afzettingen

Maasafzettingen

Formatie van Leut: Mullem klei en Heppeneert leem

Dit is het fijne alluvium getransporteerd en afgezet door de Maas tijdens het Holoceen (Paulissen, 1973). Ruimtelijk kan het opgesplitst worden in geulsedimenten en overstromingssedimenten. De fractie kleiner dan 16 µm is belangrijker bij geulsedimenten. Bovendien is de kleifractie er hoger dan de fijne siltfractie. Naast deze ruimtelijke differentiatie is er een chronologische differentiatie die zeer goed merkbaar is in de oudere geulsedimenten: doorheen het Holoceen stijgt de siltratio van dit fijn alluvium. Men spreekt van de oudere Mullem-klei, anterieur aan de ontbossingen, en de jongere Heppeneert-leem die er posterieur aan is. In het ideale geval liggen ze boven elkaar. Het is nochtans niet mogelijk geweest om beide eenheden apart te karteren. In de boorgegevens spreekt men wel van lemig alluvium enerzijds en kleilig alluvium anderzijds maar dit onderscheid lijkt eerder te maken te hebben met de situering in de tijd van de boring dan met enige ruimtelijke differentiatie: oudere gegevens (begin 20ste eeuw) geven systematisch kleilig alluvium aan terwijl latere boorgegevens (na WO II) over lemig alluvium spreken. De dikte van de Formatie van Leut varieert van minder dan 1 m op de grindbanken tot 5 m in de geulen en kan op zeer korte afstand veranderen. Het is gekarteerd op basis van boorbeschrijvingen en gegevens op de bodemkaart.

Formatie van Lanklaar

De dalbodemgrindafzettingen die hierna besproken worden hebben een dikte die varieert van 8 tot 22 m. In het algemeen is de basis van deze grindafzettingen zeer onregelmatig. Op korte afstand (250 m) kan het grindpakket meer dan 5 m dikker worden, ook buiten de graben. Op de diktekaart komt dit niet zo uitgesproken in beeld omwille van de grootte der klassen.

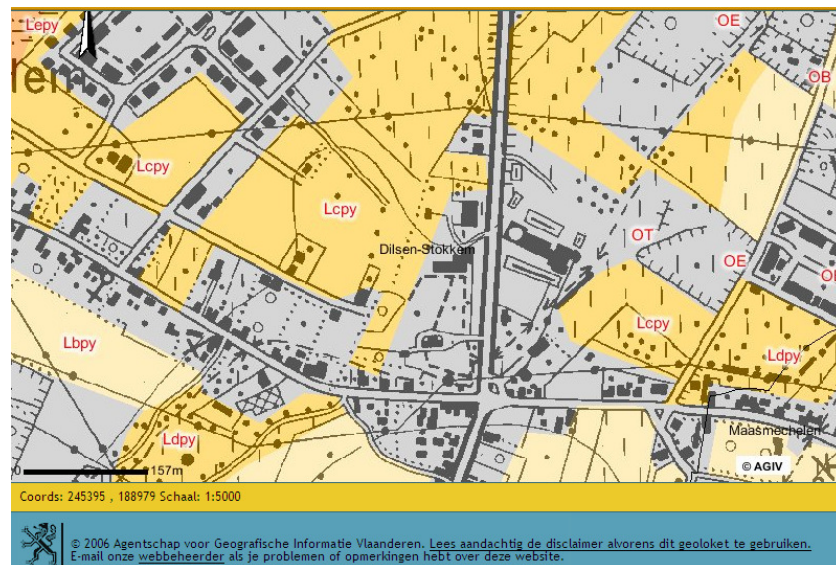
Stokkem grinden

Dit lid bestaat uit fijn tot grof grind met beperkte bijmenging van leem en voornamelijk grof zand, afgezet door de Maas. In feite gaat het om herwerkte Pleistocene Maasafzettingen, gedeponeerd als beddinggrinden door een rivier met een gemengde lading. Ze komen voor in de huidige alluviale vlakte van de Maas. De dikte varieert tussen 10 m en 18 m. Hierbij moet echter duidelijk gezegd worden dat het onderste deel van dit grindpakket waarschijnlijk uit oudere grinden bestaat (Geistingen-grinden, Maasmechelen Grinden of Eisden-Lanklaar Grinden) die nog niet herwerkt zijn door de huidige Maas. Petrografisch is de grens tussen Pleistocene en Holocene grinden moeilijk vast te stellen, mineralogisch zijn de

³ Technische tekst bij de quartair-geologische kaart, kaartblad 10 – 18 Maaseik, Depotnummer: D/2005/3241/291 - Isbn: 90-403-0241-3 - Nur: 905, Kaart en tekst opgemaakt door : Koen Beerten
o.l.v. N. Vandenbergh, F. Gullentops en E. Paulissen, Katholieke Universiteit Leuven & Vlaamse overheid, Dienst Natuurlijke Rijkdommen, 2005.

laatstgenoemde gekenmerkt door de Laachersee vulkanische mineralen. In principe zijn de Stokkem Grinden bedekt met fijn alluvium van de Maas (Formatie van Leut). De top van deze afzettingen is gelegen onder die van de Geistingen Grinden maar boven die van de afzettingen van het terras van Mechelen-aan-de-Maas (Paulissen, 1973).

2.1.3 Lokale bodemkundige situatie

©AGIV (www.agiv.be) – geoloketten – bodemkaart

Op de Bodemkaart van België is het te onderzoeken gebied ingekleurd als **Lcpy**: zwak gleyige gronden op zandleem zonder profielontwikkeling waarvan de sedimenten zwaarder / fijner worden in de diepte. Het grijs ingekleurde gedeelte is beschreven als OB, bebouwde zone.

2.1.4 Hydrografische context

Ten westen van het terrein stroomt de Vrietselbeek quasi parallel aan de Zuid-Willemsvaart. De zuidgrens van het terrein wordt gevormd door de Rachelsbeek die plaatselijk ingebuisd is en dus volledig aan het oog onttrokken. De Rachelsbeek vloeit ten oosten van het terrein samen met de Rootbeek. Verderop vormt deze samen met de Genootsbeek de Oude Maas. Alle beken en riviertjes horen tot het bekken van de Maas en monden in de buurt van Stokkem in deze stroom uit.

2.2 Gekende archeologische waarden

2.2.1 Centrale Archeologische Inventaris (CAI)

In de omgeving liggen 3 vindplaatsen met een referentienummer in de Centrale Archeologische inventaris:

CAI 55269: *Driesen P. & Steegmans J. 2009, Archeologische terreinverkenning i.k.v. de aanleg van aardgasvervoerleiding te Dilsen-Stokkem. Onderzoek uitgevoerd in opdracht van Fluxys nv., ARON rapport 64, geen vondstbeschrijvingen*

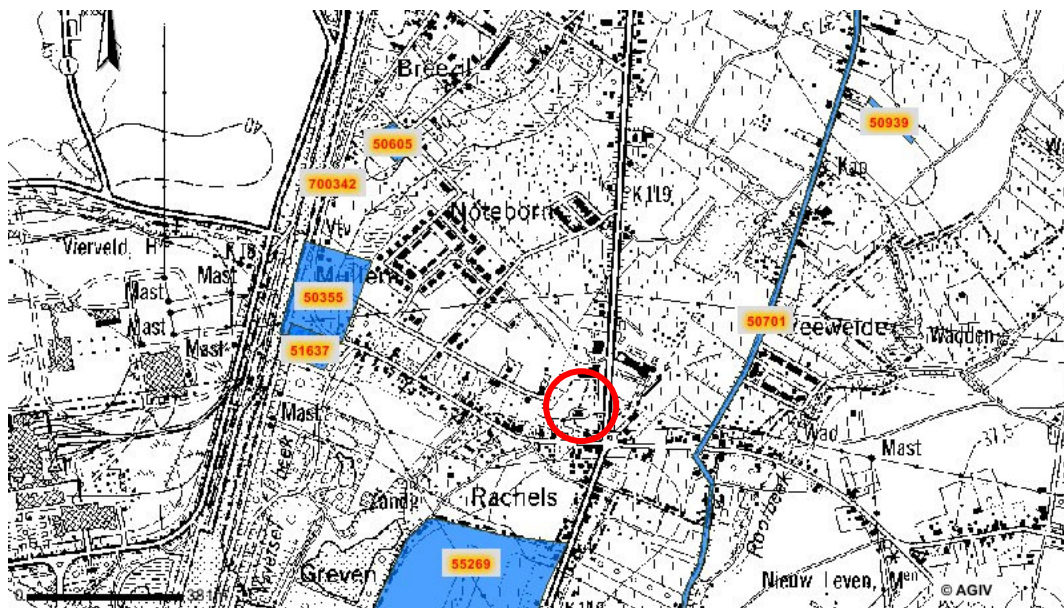
CAI 50701: *GONNISSEN, J. en W. VANVINCKENROYE 1984: Veuzen: het verdrongen Feresne?, Limburg 63, 242, 244. Lijnelementen, Romeinse heerbaan*

CAI 50355: *DEXTERS, R. 1984: Lanklaar-Mulheim: Neolithische votiefbijl Sint-Jansbron, Limburg 63, 11-12. Gepolijst bijltje in mat-grijze silex, 1 krabber, enkele kleinere silexafslagen*

CAI 51637: *CLAASSEN, A. 1984: Het vroege christendom in onze streken, Limburg LXIII.2, 64-65. 20 meter ten noorden van de kapel (Kapel van Mullem): grondvesten van gebouwen in zandsteen brandsporen. Vlakgraf, 9 inhumaties; 1 gemetseld graf met 2 sarcofagen*

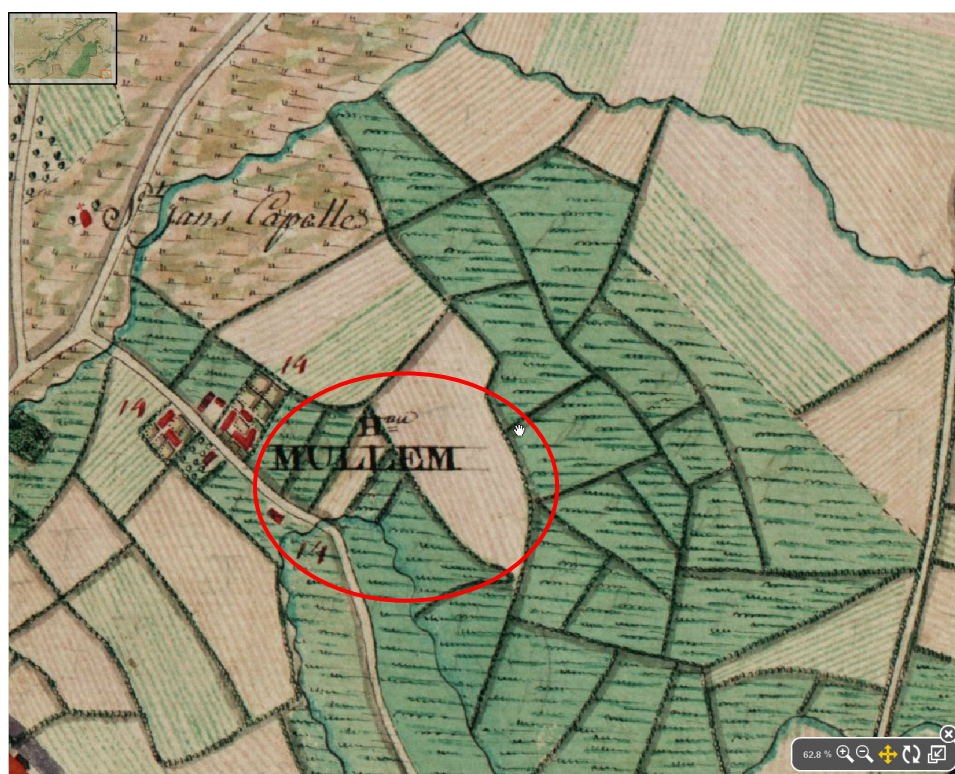
CAI 50605: *VAN DOORSELAER, A. 1964: Repertorium van de begraafplaatsen uit de Romeinse periode in Noord-Gallie I, 136. op het grensgebied van de gemeenten Lanklaar en Eisden, op het gehucht Mulheim, 500 m ten noorden van een Romeins gebouw, vlakgraven, talrijke urnen en potten, o.a. rode kommetjes en munten uit de eerste 2 eeuwen*

CAI 50939: *BTK project door A. Engels: origineel verslag verloren; gegevens via J. Gonnissen en determinatie materiaal door A. Arts, S. Willems en T. Vanderbeken. Lithisch materiaal, 1 distaal einde van een klingschrabber, 1 pijlpuntje, 1 corticale afslag, 1 geretoucheerde afslag en 1 chip*

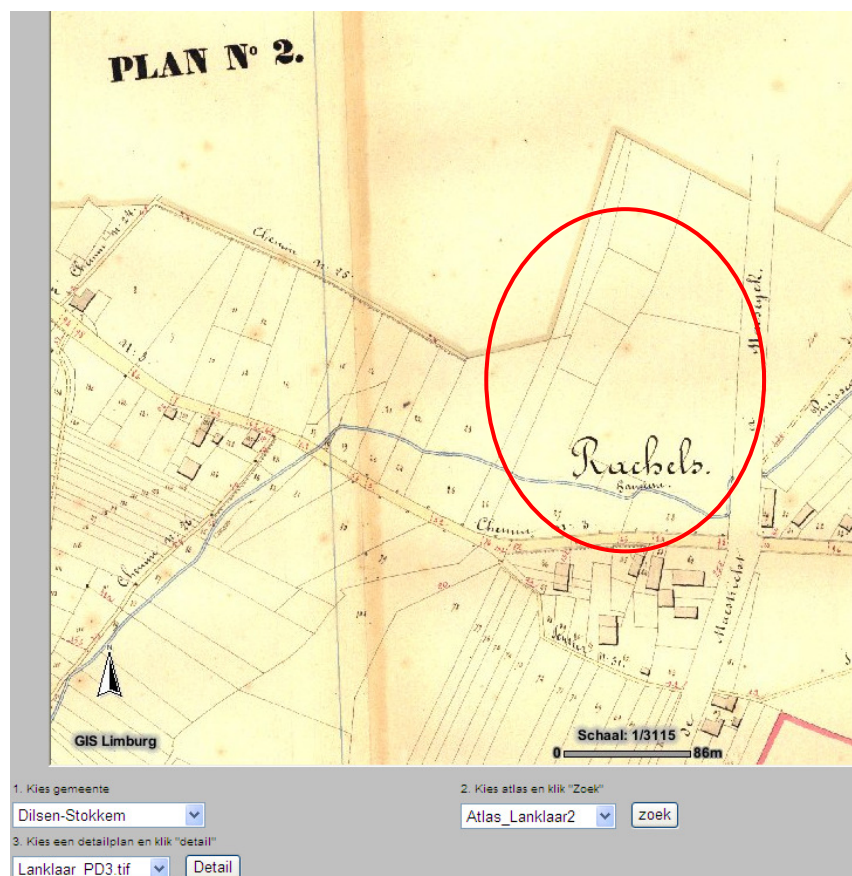
2.2.2 De Ferrariskaart (ca 1775)

Het onderzochte terrein is aangeduid met een rode cirkel op het uittreksel uit de Ferrariskaart (©NGI). Als toponiem staat erbij geschreven "Hameau MULLEM". Het is moeilijk het gebied precies te situeren op de Ferrariskaar. Maar, rekening houdend met de weergave van de loop van de Rachelsbeek lijkt het samen te vallen met de plaats waar Mullem geschreven staat. Het gebied is ingekleurd als "met hagen omgeven akkers".

2.2.3 Atlas Buurtwegen 1846

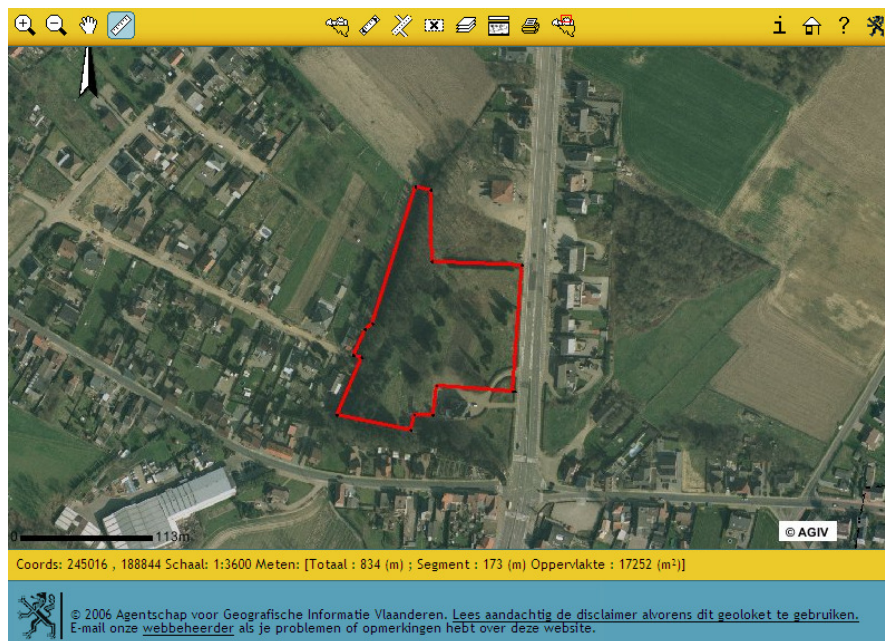
Een aantal gegevens op deze kaart maken een exacte situering van het onderzoeksgebied mogelijk; de aanduiding van Rachels, de Rachelsbeek, Chemin n° 3 en Chemin n° 25, respectievelijk de huidige wegen Rachels en Eksterveldweg en de Rijksweg, hier aangeduid als (chemin) de Maestricht à Maeseyck. Het terrein heeft geen perceelnummers en is dus ook niet benoemd of beschreven in het register van de Atlas.

2.2.4 Luchtfotografie

2.2.4.1 Satellietbeeld van ©AGIV, geoloketten, kleurenortho opname 2006

Het gebied, in rood omlijnd, is herkenbaar als een aangelegde tuin / park met centraal een tennisveld, in het zuidelijk deel een grote villa (gelegen buiten het onderzoeksgebied en bekend als "Villa Meulemans". Net daarachter ligt een rechthoekig zwembad met ten zuiden ervan een gebouwtje dat dienst deed als kippenstal, varkensstal, garage en kleedkamer voor het zwembad (mondelijke informatie van dhr. M. Meulemans, zoon van de vorige eigenaar). Over het terrein verspreid staan verschillende grote bomen.

3. Onderzoeksmethode

De bijzondere voorschriften van het Agentschap Onroerend Erfgoed bepalen dat het terrein voor minstens 10% van de oppervlakte dient te worden onderzocht met parallelle proefsleuven met een maximale onderlinge afstand van 20 m (middenpunt tot middenpunt). De onderzoekssleuven kunnen aangevuld met kijkvensters van minimaal 5 x 5 m en maximaal 13 x 13 m, of eventueel dwarssleuven. De sleuven zijn 2 graafbakken breed.

Het terrein was bezwaard met het advies van het Agentschap Natuur en Bos, brief aan het gemeentebestuur van Dilsen-Stokkem dd. 22 maart 2011 met als kenmerk BL-RO/7029/11-02314 COMP 11/0071-li. In dit bezwaar wordt bepaald dat een aantal bomen op het terrein dienen te worden behouden. Naar aanleiding van dit bezwaarschrift werd aan de eigenaars gevraagd het terrein eerst "bouwrijp" te maken waardoor een juiste afbakening van het te onderzoeken gebied kon gemaakt worden. Dit was noodzakelijk omdat de voorschriften onder meer bepalen dat :

Ecologische overwegingen

Voor de aanleg van de wegenis dienen enkele bomen gekapt te worden, de oude en waardevolle bomen blijven behouden.

Voor de aanleg van het terrein houdt men rekening met de aanwezige bomen en het parkkarakter van het gebied.

Het is echter wel zeer belangrijk om tijdens de werkzaamheden deze bomen optimaal te beschermen tegen schade.

Werkzaamheden in de buurt van bomen kunnen vaak grote gevolgen hebben.

Om dit te voorkomen kan rondom elke te behouden boom een 2m hoog hekwerk worden geplaatst. Door dit hekwerk 1,5m uit de kroonprojectie te plaatsen, wordt niet alleen schade aan bovengrondse delen voorkomen, maar wordt ook de kans op bodemverdichting zoveel mogelijk beperkt.

Alle werkzaamheden onder de kroon moeten vermeden worden (opslag van materialen, plaatsing van containers en keten, storten van afval, maken van vuur, bevestigen van dingen aan de boom, enz.)

Zwaar en hoog materiaal (zware machines en vrachtwagens) moeten zo ver van de boom vandaan blijven dat er geen bodemverdichting, schade aan wortels, stam of takken optreedt. Als niet kan worden vermeden dat er over de wortels wordt gereden, dan moet er een drukverdelende laag aangebracht worden (rijplaten met eventueel een laagje zand onder).

Voorafgaand aan het graven van de proefsleuven werd heel het terrein “gescreend” met een metaaldetector type Garrett Ace 250. Hierbij werden geen archeologische vondsten van betekenis gedaan; enkele ijzeren banden, hengel van een zinken emmer en aanwijzingen van metalen voorwerpen die later een oude waterleiding en elektriciteitsleidingen bleken te zijn.

Her en der werd dit onderzoek gestoord door restanten van gewapend beton. Op en rond het tennisveld werd het onderzoek voortdurend gestoord door aanwezigheid van ijzeren afrasteringspalen en restanten van draad van de omheining van het vroegere tennisveld.

Bij het “bouwrijp” maken van het terrein werd grondig tewerk gegaan: heel het park was immers overwoekerd door braamstruiken en ander struikgewas waardoor grote delen nagenoeg ontoegankelijk geworden waren. Bovendien werden in de noordelijke helft enkele zwaar vervallen betonnen constructies aangetroffen die volledig verwijderd werden. Dit heeft natuurlijk enige impact gehad op het bestaande maaiveld; enkele struiken, bomen en constructies die verwijderd werden hebben putten nagelaten in het terrein echter niet van die aard dat men kan spreken van een grondige verstoring van het terrein.

Er werden in totaal 21 sleuven gegraven van één graafbak breed (2 meter) waarvan 1 sleuf centraal over het terrein in oost-west richting en 20 sleuven haaks daarop in noord-zuid richting. De onderlinge afstand tussen deze proefsleuven bedraagt maximaal 15 meter, in het zuidwestelijke deel van het terrein werden sleuven aangelegd op 10 meter en 12 meter van elkaar om een zo groot mogelijke dekking over het terrein te verkrijgen.

Wat de waterpassing betreft werd gerefereerd naar de putdeksel in het fietspad waarvan de TAW-hoogte aangegeven staat op het inplantingsplan van de nieuwbouwwoningen (rode punt, TAW = 37,30 m).

4. Onderzoeksresultaten

4.1 Bodemsporen

De aangetroffen bodemsporen zijn allemaal toe te wijzen aan recente, 20ste eeuwse, activiteiten op het terrein en hebben te maken met de aanleg van recreatieve infrastructuur (zwembad, tennisveld) en industriële activiteiten (droogloodsen voor baksteenproductie en fundering van een kantoorgebouw) inclusief de aanleg van nutsleidingen daarvoor (waterleiding, elektriciteit, riolering), allemaal gesitueerd in het noordoostelijke gedeelte van het terrein (sporen in de sleuven 18 tot en met 21, restanten van bakstenen funderingen, elektriciteitskabels en afvalputten met beton-, asfalt- en baksteenpuin en -gruis).

In het meest oostelijke deel van sleuf 1, oost-west gericht, werd een spoor gevonden van de onderlagen van een treinspoor waarop met kleine wagonnetjes te drogen bakstenen, vormelingen, werden aangevoerd.

In sleuf 11, op 4.10 m van de oost-west basislijn werd een spoor aangetroffen van een stookplaats; rood verbrande lemen cirkel met centraal een opeenhoping van assen en slechts gedeeltelijk verbrande resten van onder meer plastic; een recente stookplaats dus.

Helaas kon niemand ons foto's bezorgen of ander documentatiemateriaal van de vroegere baksteenproductie. Wel bestaan er foto's van de gedeelten van de fabriek aan de overzijde van de Rijksweg waar naast droogloodsen en ovens ook arbeiderswoningen stonden.

4.2 Stratigrafie van het terrein

In verschillende sleuven werden profielputten aangelegd. Echter, zoals de bodemkaart aangeeft, bestaat het terrein hoofdzakelijk uit zandleembodem met grindbijmenging met daarop slechts een dunne laag teelaarde (variërend van 10 cm tot 30 cm). In het

noordwestelijk gedeelte van het terrein dagzoomt bijna het grindpakket waardoor de ondergrond zeer hard is en nagenoeg onbewerkbaar.

In het zuidwestelijk gedeelte is de ondergrond eerder zanderig. Iets meer ten zuiden van het terrein liggen oude zandgroeves, een aanwijzing voor het feit dat het onderzoeksterrein op de scheiding ligt van zandleem en zandbodems.

4.3 Archeologica

Behalve 20ste eeuwse afval meestal van industriële oorsprong (beton, asfalt en baksteenpuin) werd niets gevonden dat archeologisch interessanter zou kunnen zijn dan de opgesomde vondsten.

Er werden geen vondsten ingezameld en er werd geen vondstenlijst opgemaakt.

4.4 Houtskool of rottend hout?

In sleuf 16, foto 2011-226-S16-3.JPG, werd een (vermeende) concentratie van houtskoolpartikels en houtskool resten aangetroffen. Bij nader inzien bleken de houtskoolachtige partikels en verkleuringen allemaal afkomstig van dood wortelhout dat een zwarte bast had. Deels, zoals op de foto zichtbaar, zijn de zwarte verkleuringen ook te wijten aan het schaven van de grond met graafbak en schop, maar, zoals we konden vaststellen, is de verspreiding ook een gevolg van de wortelontwikkeling (verspreiding, haarwortelresten) en andere vormen van bioturbatie; mollen, woelmuizen, aardwormen en andere insecten.

5. Besluit

5.1 Beantwoording onderzoeksvragen

Gelet op bovenstaande lijkt het ons overbodig de onderzoeksvragen verder te behandelen; op het terrein zijn geen bodemsporen of andere archeologica aangetroffen die wijzen op menselijke activiteiten ouder dan de 20ste eeuw AD.

5.2 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Een vervolgonderzoek is niet nodig.

6. Bijlagen

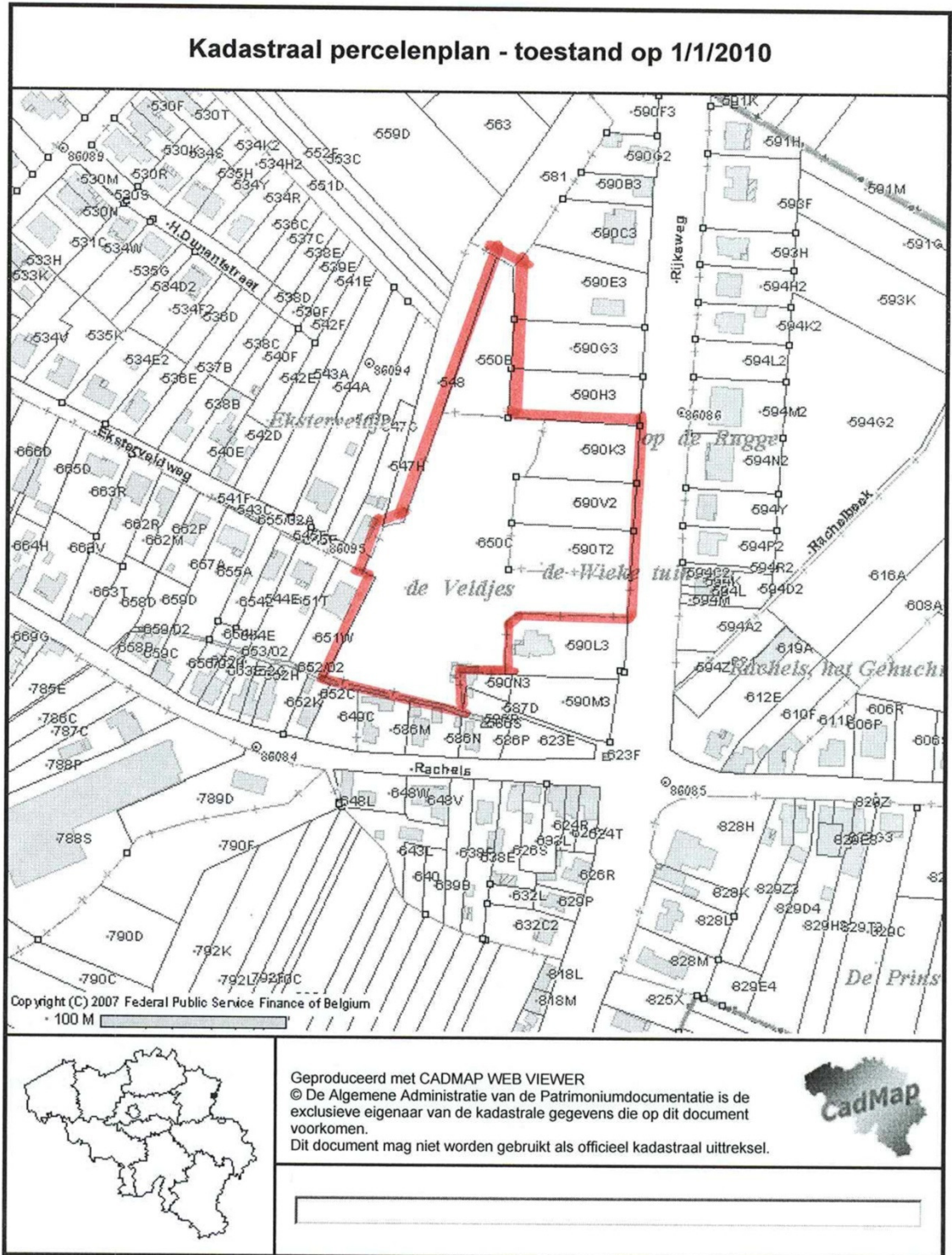
6.1 Kadastraal uittreksel

6.2 Representatieve foto-opnames

6.3 Fotolijst

6.4 opgravingsplannen

6.1: KADASTRAAL UITTREKSEL

6.2 REPRESENTATIEVE FOTO-OPNAMES:

Sleuf 1, 2011-226-S1-1.JPG, kijkrichting west, op de voorgrond het dwarsspoor, restant van de onderste laag van de bedding van het treinspoortje.

Sleuf 5, 2011-226-S5-1.JPG, op de voorgrond de restanten van het tennisterrein, centraal een donkergrijze verkleuring, restant van "doorgesijpeld" asfalt dat op een dun pakket baksteenpuin en baksteengruis gestort werd.

Sleuf 9, 2011-226-S9-2.JPG, voorbeeld van een 'steriele' sleuf

Sleuf 11, 2011-226-S11-1 - kopie.JPG, de restanten van de stookplaats

Sleuf 16, 2011-226-S16-4.JPG, zandleem met grindbijmenging, centraal de donkeroranje, roestbruine laag met zeer veel grindbijmenging die nagenoeg dagzoomt (zeer dunne laag teelaarde Ap)

Sleuf 19, 2011-226-S19-6.JPG, restant van fundering van droogloodsen (zuidelijke funderingsrestant)

Sleuf 20, 2011-226-S20-3.JPG, noord – profielput, afvalput met baksteenpuin en baksteengruis, beton en asfaltresten.

Sleuf 21, 2011-226-S21-2.JPG, restanten van fundering van kantoorgebouwtje van de baksteenfabriek

6.3 FOTOLIJST

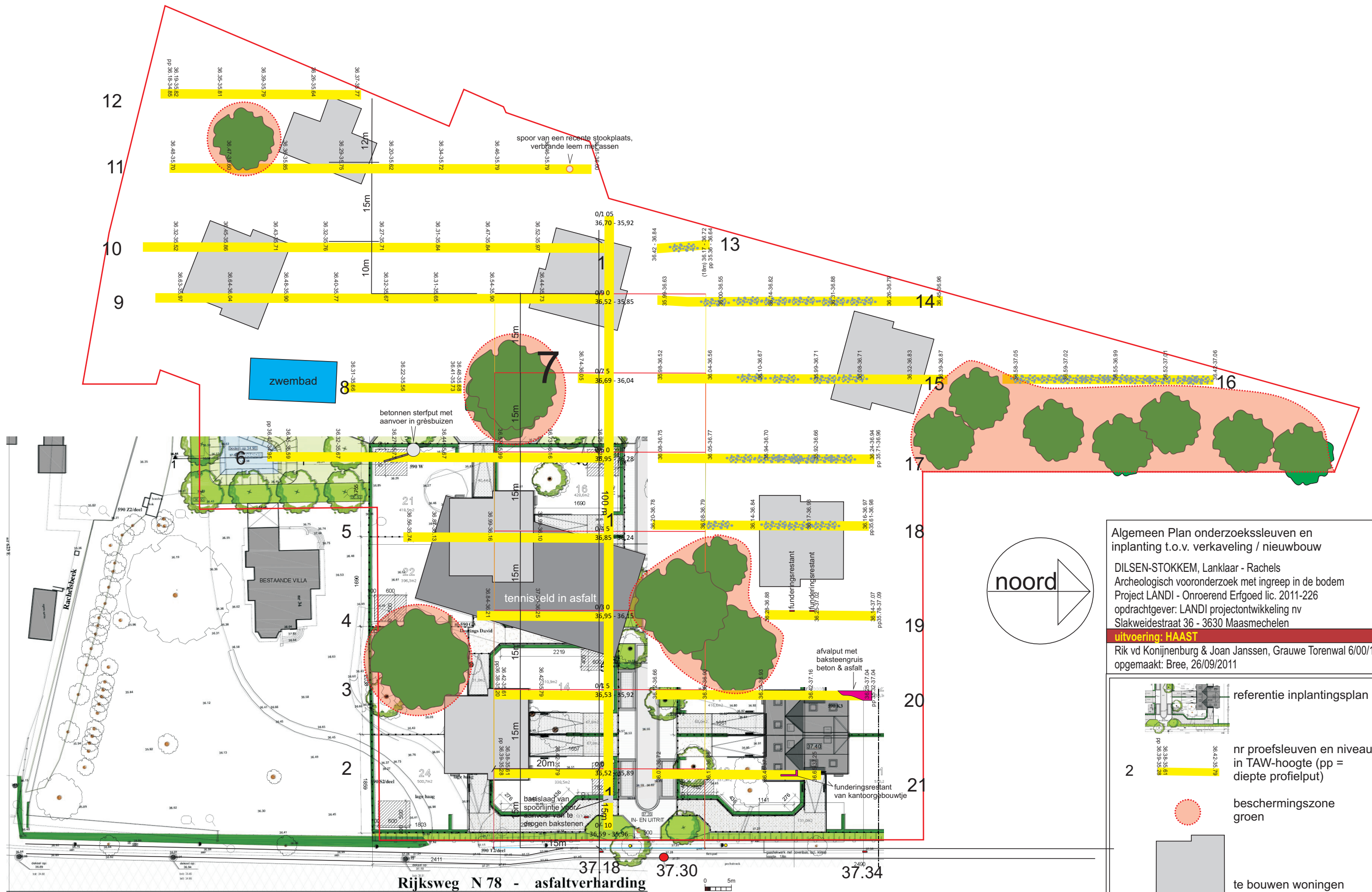
prefix	SLEUFNR	nr	richting	opmerkingen
2011-226	S1	1	W	SPOORBEDDING
2011-226	S1	2	W	(BASISLAAG) TENNISTERREIN
2011-226	S1	3	W	
2011-226	S1	4	W	
2011-226	S1	5	E	
2011-226	S1	6	E	
2011-226	S2	1	S	
2011-226	S3	1	S	
2011-226	S3	2	S	
2011-226	S4	1	S	(BASISLAAG) TENNISTERREIN
2011-226	S4	2	S	(BASISLAAG) TENNISTERREIN
2011-226	S5	1	S	(BASISLAAG) TENNISTERREIN
2011-226	S5	2	S	(BASISLAAG) TENNISTERREIN
2011-226	S6	1	S	
2011-226	S6	2	S	
2011-226	S7	1	S	BESCHERMDE BOMEN
2011-226	S7	2	S	
2011-226	S8	1	S	
2011-226	S9	1	S	
2011-226	S9	2	S	
2011-226	S9	3	S	
2011-226	S9	4	S	
2011-226	S10	1	S	
2011-226	S10	2	S	
2011-226	S10	3	S	
2011-226	S10	4	S	
2011-226	S11	1	KOPIE	STOOKPLAATS (BRANDSPOOR)
2011-226	S11	1	S	
2011-226	S11	2	S	
2011-226	S11	3	S	
2011-226	S12	1	S	
2011-226	S13	1	N	
2011-226	S14	1	N	
2011-226	S15	1	N	
2011-226	S15	2	N	
2011-226	S16	1	N	
2011-226	S16	2		VERROTING(?) VAN BOOMWORTELS
2011-226	S16	3		VERROTING(?) VAN BOOMWORTELS
2011-226	S16	4	N	
2011-226	S16	5	S	
2011-226	S17	1	S	
2011-226	S17	2	S	

2011-226	S18	1	S	
2011-226	S18	2	S	
2011-226	S19	1	S	AFVALKUIL MET KALK_ EN MORTELRESTEN
2011-226	S19	2	S	AFVALKUIL MET KALK_ EN MORTELRESTEN
2011-226	S19	3	S	
2011-226	S19	4	W	W-FUNDERINGSRESTANT
2011-226	S19	5	NW	FUNDERINGSRESTANTEN
2011-226	S19	6	W	W-FUNDERINGSRESTANT
2011-226	S19	7	W	W-FUNDERINGSRESTANT
2011-226	S20	1	N	
2011-226	S20	2	NW	AFVALKUIL
2011-226	S20	3	W	AFVALKUIL
2011-226	S21	1	N	FUNDERINGSRESTANTEN
2011-226	S21	2	W	FUNDERINGSRESTANTEN
2011-226	S21	3	N	
2011-226	S21	4	N	
pan		1		OVERZICHT TERREIN NA ONDERZOEK
pan		2		OVERZICHT TERREIN NA ONDERZOEK
pan		3		OVERZICHT TERREIN NA ONDERZOEK
pan		4		OVERZICHT TERREIN NA ONDERZOEK
pan		5		OVERZICHT TERREIN NA ONDERZOEK
pan		6		OVERZICHT TERREIN NA ONDERZOEK
pan		7		OVERZICHT TERREIN NA ONDERZOEK
resulting	image			COMPILATIE
TAW+37-30				REFERENTIEPUTDEKSEL VOOR taw HOOGTE

Opgemaakt te Bree, 25/09/2011

Rik van de KONIJNENBURG,
Lic. Archeologie

Algemeen Plan onderzoekssleuven en inplanting t.o.v. verkaveling / nieuwbouw

DILSEN-STOKKEM, Lanklaar - Rachels
 Archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem
 Project LANDI - Onroerend Erfgoed lic. 2011-226
 opdrachtgever: LANDI projectontwikkeling nv
 Slakweidestraat 36 - 3630 Maasmechelen

uitvoering: HAAST

Rik vd Konijnenburg & Joan Janssen, Grauwe Torenwal 6/00/1 - 3960 Bree
 opgemaakt: Bree, 26/09/2011

- referentie inplantingsplan
- nr proefsleuven en niveaus in TAW-hoogte (pp = diepte profielput)
- beschermingszone groen
- te bouwen woningen
- grindlagen die quasi dagzomen